סד: האומר פרק ששי גיטין

הני מילי לחומרא אבל לקולא לא. ומפי' לרב ששת דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף לג.) דבטל תורה נמי חזקה שליח עושה שליחותו הני מילי במקום שאם לא יעשה שליחותו יבא המשלח לידי עבירה אם יתמוך על השליח אבל כאן אם לא יתן גט או לא יקדש שלא יבא המשלח לידי עבירה בשביל כך מודה רב ששת דאין חזקה שליח עושה שליחותו לקולא ואם האמרכתי: **נערה** המאורסה היא **ואביה בו'.** פירש בקונטרס דוקא נערה אבל קטנה דוקא אביה ולא היא אם יש לה אב והא דאמר בגמרא רבנן סברי יד יתירה זכי לה רחמנא היינו יד עצמה שיתופף לה כשהיא נערה דכשהיתה קטנה לא היה לה יד כי אם יד אב ושוב הביה רש"י בפ"ב דקידושין (דף מג:) ° דה"ה קטנה והא דנקט נערה להודיעך כח דרבי יהודה וכן עיקר והביא ראיה דבינו יאמר ב"ר תחיר דבפרק שני דקידושין (דף מד:) פריך לרב נחמן דאמר אין נערה עושה שליח לקבל גיטה מיד בעלה מהא דתנן קטנה שאמרה המתקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה הא נערה הרי זה גט ומשני כשאין לה אב אבל מעיקרא אלקא דעתן דאיירי כשיש לה אב ואפילו הכי קתני עד שיגיע גט לידה ש"מ דאף אם יש לה אב אם הגיע גט לידה מגורשת והא דאמרי' בגמרא יד יתירא זכי לה רחמנא היינו יד האב דיד עצמה עיקר שיש לה בנגרות ולא ניתן לה יד האב לבטל כח ידה ור' יהודה סבר דבטל כח ידה וניתן לה יד האב: **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה בו'.** פי' בקונטרס אפילו על ידי אביה דהא שוטה היא ומ"ר (מ) יאמר ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה מחרת וכן בפרק מרש (יבמות דף קיג:) ור"ת מפרש דעל ידי אביה מתגרשת אע"ג שאינה יודעת ומיהו כך הלכה למעשה דהא לר' יוחנן דדרשי התם מונתן בידה מי שיש לה יד לגרש את עצמה יאמר זו כו' לפי שאינו טעם מגורשת על ידי אביה דהא אפילו פיקחת אביה מקבל את גיטה ותנא דבי ר' ישמעאל דמפיק מושלחה לא פליג עליה אלא דהא דמפיק מקרא אחרינא אבל משמע ליכא ביניהו מידי וטעמא כיון שיש לה אב הוא שומרה מלאחוז ועוד דבירושלמי בהדיא קורא אותה שיש לה אב יכולה לשמור את גיטה א"כ מתגרשת על ידי אביה לכולי עלמא דהא לא מצרכי הכא אלא שהאב יכולה לשמור את גיטה וכן נראה דאי כשאינה יכולה לשמור את גיטה אינה מתגרשת אפי' ע"י אביה א"כ לענין קדושין נמי לא תתקדש דוקא והיכא כתיב דאיתקש הוה ליביאה ולפי זה לא מיתוקמא הך סיפא דכל שאינה יודעת כו' יש לה אב כר"י אלא כרבנן דלר"י מאי איריא אינה יודעת לשמור את גיטה דאינה מתגרשת על ידי עצמה אפילו יודעת לשמור אינה מתגרשת על ידי עצמה אבל נתן לה אב מיתוקמא ספיר כרבי יהודה[מ]: **כל** שמבחנת בין גיטה לדבר אחר. היינו כפעוטות ופעוטות היינו כבר [מ]שית וכבר עשר כל חד לפוס מורפיה כדאמרי' לקמן וכגנדן בקטנה מתגרשת והשתא לי שיעורא דרב יהודה דאמר חפץ ומחזירו לאחר שעה קודם לשיעורא דפעוטות היה סברת רב יהודה אפכא לגמרי מדרב חסדא דלרב יהודה לאחרים זוכה לאחרים קודם שיהא מקחו מקח וממכרו ממכר ולרב חסדא הוה אפכא דפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר ואינן זוכים לאחרים עד שיגיעו שתי שערות לרב חסדא מדפריך עליה משפחה שלא הגיעה שתי שערות. וא"ת מאי שנא שפחה מבנו ובתו הקטנים דאין מזכה עליו יש ותו"ת דלרבי יוחנן דאמר בפ"ק דב"מ (דף יב:) גבי מציאה לא גדול גדול ממש [כו'] אלא גדול הסמוך על שלחנו של אביו הוא קטן הוא הדין כאן אבל שפחה בשכר טורחה אוכלת ולשמואל דאמר התם קטן קטן ממש ומפרש דטעמא התם בשעה שהוא מוצאה מציא אבל אביו צריך לומר דמהאי טעמא לכל דבר ידו כיד אביו ועל תנס דתק לומר ר"ש דשפחה אוכלת בשכרה דנראה דלא חשבינן יתוס ידו כיד בעל הבית בשביל שהוא סמוך על שלחנו אלא דוקא בבנו דכל הסמוכין על שלחן בעל הבית אין מציאתם שלו ובתו נראה דאפי' אין סמוכה על שלחן אביה מציאתה שלו משום אינה דלמא מסר לה למטיול ומוכה שתין כדאיתא בפ' נערה (כתובות דף מז.) דטעמא משום אינה שייך אפי' אינה סמוכה על שלחנו ואף בנערה עד שתיבגר וצריך ליהר שלא לזכות ערוב ע"י בנו אפי' גדול אם סמוך על שולחנו דקיי"ל כר' יוחנן לגבי שמואל דלא גדול גדול ממש ואין לתמוה דהכא אמר שפחה שהיא קטנה זוכה בעירוב ובפ' מי שהגיעו (עירובין דף מט:) אמרי' לשמואל דאמר עירוב משום קנין קטן לא דהתם דאית ליה בית לקטן קאמר: **שאני שתופי מבואות דרבנן.** משמע דרב יהודה ורב חסדא פליגי לא דאינו מדאורייתא אלא דרבנן ומשמע דהכא שוטה וקטן לא הוי גזל אפילו לרבי יוסי אלא מדכריהם הכא דדעת אחרת מקנה אותם שתי וא"ת והא זכיה היא מעשה שליחות ואין שליחות לקטן מאתם גם אתם (קידושין מא:) וי"ל דאין לומעט קטן משליחות מקרא דתרומה אלא גמילתה דליתיה בתרומה דנפשיה אבל בזכיה כמו שזוכה לעצמו זוכה נמי לאחרים וא"ת תקשי ליה לרב יהודה הא דאמרי' בריש האיש מקדש (שם דף מב.) אינ זוכה ואין קטן זוכה וי"ל דהתם לא מיירי בדעת אחרת מקנה אותו אלא לגשמוטינן דפסח שלו אינו יכול להמנות אחרים עליו דסלקא דעתין שיוכל להמנות משום דשה לבית אבות דאורייתא והוי לענין פסח כמו גדול אי נמי היא נופה קמ"ל דשה לבית אבות אבל לאחרים ולא לעצמו:

אהני מילי לחומרא אבל לקולא לא ולי"ה מנונא לדידה מדרב המנונא [מ] דאמר רב המנונא [נ] האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה [ס] ה"מ היכא דליכא דקא מסייע לה אבל היכא דמסייע לה מעיזה ומעיזה: **מתני'** [ע] נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה אמר רבי יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש: **גמ'** במאי קמיפלגי רבנן סברי ידא יתירתא זכי לה רחמנא ורבי יהודה סבר במקום אביה יד דילה לאו כלום היא: וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה: ת"ר [פ] קטנה היודעת לשמור את גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור את גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גיטה כל שמשמרת גיטה ודבר אחר מאי קאמר א"ר יוחנן ה"ק כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה מתקיף לה רב הונא בר מנוח הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא [כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר אמר רב יהודה אמר רבי אסי [צ] צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו ובין לאחרים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים מתיב רב חיננא ווردאי [ק] כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי [ר] ומזכה להם ע"י בנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים [ש] האי שפחה היכי דמי אי דאתיא שתי שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות וקתני זוכה לאחרים שאני שיתופי מבואות דרבנן אמר רב חסדא אישתיק ווردאי מאי הוה ליה למימר [ת] כל דתקון רבנן בעין

נמ' כל דתקון רבנן. פסחים דף לט: ודף קנא: ריומא דף לא. ע"ז דף לד. כתובות דף נד: **רש"י** ד"ה **היא ואביה** וכו' **היא** מהוה **את עצמה.** לא שיכול לכנין מה דנקט רש"י היא מהוה עצמה דמאה ליכא לאוה כ"כ דהקדושין היו בקטנות מהוה ג"כ הגירושין בקטנות וכדאמרי' נמי הכא כשם שכנס נרמיה. וכא נמתא גם בקדשה אביה ומתיתמה מקבלת גיטה ס"כ למאי נקט רש"י שפח יתר היא מהוה עצמה. וכ' יאיר עיני: **תד"ה** נערה המאורסה בו' דה"ה קטנה. ע' לקמן ד' פה ע"א תד"ה מניחה:

הגהות הב"ח

(מ) תוס' ד"ה וכל שאינה וכו' וא"ר יוחנן ר"ל ישמעאל:

מוסף רש"י

נערה המאורסה. הוא הדין לקטנה, והא דפליגי בנערה לגיטיה כמו דר' יהודה (קידושין מג:). **היא ואביה** מקבלין את גיטה. לא היא לא אביה, היא שהרי גדולה היא ים לה יד ואמרה תורה ומתן ביה ואביה שהמורה ויכמה לו לקבל קידושיה ואיתקש ליאתה לאייה, (וזוקא נערה אבל קטנה אביה ולא היא) ודוקא מן האירוסין אבל מן הנישואין היא ולא אביה, דמשמעשתא אין לאביה רשות כה (שם). אין שתי ידים זוכות כאחת. כגון אחד (שם). **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה** יכולה להתגרש. אפילו על ידי אביה, היא שוטה היא, ומ"ר יאתן ושלחה מביתו, מי שמשלחה ואינה מחזרת, יאמר זו שמשלחה ומחזרת, נמקמת יכמות (קיג:) פרק מרש שנאמר (קידושין שם). **מניח את החבית.** משלו לא ילוה (ערובין עם:). **ומזכה להם** על ידי בנו ובתו. ומומר לגן קנלו מכיס זו חכו כה לשם כל בני מבוי (שם).

תוספות רי"ד (המשך)

אין לה אב כגון שמת אביה לאחר שקידשה שאע"פ שהיו קדושיה קדושין גמורים מן התורה היא מקבלת גיטה אע"פ שהיא קטנה אם יודעת להבחין בין אנוז לצרור כדאמרי' לקמן שתהא ידה חשובה יד אבל אם אביה קיים אביה מקבל גיטה ולא היא שאין כח לקטנה לקבל גיטה בפקום אביה כ"א הנערה שהיא בת דעת ואם היתה בוגרת כבר יצאה מרשות אב והיא מקבלת גיטה ולא אביה ולהכי תני נערה לפעוטי בוגרת וקטנה

מסורת הש"ס

(א) מגילה כב: יבמות קנח נדרים לא. לקמן פט:. (ב) קידושין מג:. (ג) [מוספפתא פ"ד ע"ס], ד) עירובין עב: ענו: מגרים פח:. ה) כ"מ יב:. ו) [פסחים ל: וש"נ], ז) [נדרים כל], ח) [וע"ע תוס' יומא קיג: ד"ה יאמר ותוס' קידושין מג: ד"ה וכל שאינה], ט) פי' מהר שיח עד בר עפר.

גליון הש"ס

גמ' כל דתקון רבנן. פסחים דף לט: ודף קנא: ריומא דף לא. ע"ז דף לד. כתובות דף נד: **רש"י** ד"ה **היא ואביה** וכו' **היא** מהוה **את עצמה.** לא שיכול לכנין מה דנקט רש"י היא מהוה עצמה דמאה ליכא לאוה כ"כ דהקדושין היו בקטנות מהוה ג"כ הגירושין בקטנות וכדאמרי' נמי הכא כשם שכנס נרמיה. וכא נמתא גם בקדשה אביה ומתיתמה מקבלת גיטה ס"כ למאי נקט רש"י שפח יתר היא מהוה עצמה. וכ' יאיר עיני: **תד"ה** נערה המאורסה בו' דה"ה קטנה. ע' לקמן ד' פה ע"א תד"ה מניחה:

תוספות

השמה שאני אבל שלא בשעת השמד לא היה צריך לשנות אלא שנים שיאמרו בפנינו קבל וכיון דקי"ל דהלכה כר' אלעזר אין הלכה כרב חסדא שנם רב חסדא לא אמר אלא אליבא דר' מאיר דאמר עדי תחימה כרחי ולא בעי עדי מסירה. ומהכא מוכח דבעי ר' אלעזר עידי מסירה אע"ג דאיכא עידי תחימה: איתמר בעל אומר לגירושין ושליח אומר לגירושין. פי' שליח להולכה הוא והיא אומרת נתן לי ואבד ממני א"ר יוחנן הני דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים ואינה מגורשת ואמאי וניהמניה לשלי' פי' דשליח להולכה נאמן ואינו צריך עידי מסירה כ"א האשה ושליח לקבלה מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דשליח דליהמניה וליהמניה לבעל דאמר ר' חייא בר אבין א"ר יוחנן בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי פי' אילו הוה אמר נתתי גט לאשתי הוה נאמן דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה אלא הוא אומר שנתנו לשליח להולכה ולא ידענו אם נתנו השליח לאשה וגיטא חזקה שליח עושה שליחותו דאמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו ה"מ לחומרא אבל לקולא לא וליהמנה לדידה מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה דהיכא דליכא איניש אחרינא דמסייע לה אבל הכא דאיכא איניש אחרינא דמסייע לה מעיזה ומעיזה עיין פילתיה דרב המנונא בפ' האשה שנתאלמנה ולקמן בסוף פ' המגרש כתב רי"י ז"ל וכיון דאמרי' חזקה שליח עושה שליחותו לחומרא אי בעולה בר היא איתסרא עליה. לעלמא לא שרייה עד דיהוב לה גיטא אחרינא ואי מיית ועדיין לא יהוב גיטא אחרינא אסירא לכהן ואי אית לה יבם חולצת ולא מתיבמת עיין פתרון משנה זו בפ' האיש מקדש: **פתגי'** נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה ר' יהודה אומר אין שתי ידים זוכות כאי אלא אביה מקבל גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש פי' נערה תקרא מבת י"ב שנה ויום אחד אם הביאה שתי שערות אבל קודם י"ב שנה ויום אחד אין חשובין סימנין אלא כשומא בעלמא וקטנה היא ואם לא הביאה שתי שערות אע"פ שיש לה י"ב שנים קטנה היא עד שתביא שתי שערות בתרתי בע' לשוייה נערה שנים וסימנין ולאחר שבאה לכלל שנים והביאה שתי שערות אזי היא נערה ומפתנת ר' חדשים והיא בוגרת שאין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים בלבד ודוקא נקט נערה ולא קטנה ולא בוגרת שאם היא נערה שהיא אשה גדולה ויש לה דעת שאפילו אם לא היה אביה היתה היא מקודשת עצמה קדושי תורה אז היא רשאית לקבל גיטה אע"פ שיש לה אב אבל קטנה אינה רשאית היא לקבל גיטה בפקום אביה דאע"ג דלא בעי' דעת אשה בגט וקטנה נמי ראויה לקבל גיטה כדאמרי' לקמן דוקא אם

ר' יהודה אומר וכו' במאי קמיפלגי רבנן סברי יד יתירא זכי לה רחמנא ור' יהודה סבר בפקום אביה יד דידה ולא כלום היא. פי' מאי דילפי' מבנערה בית אביה שהנערה היא ברשות אביה עד שתנשא לא למעשי יד דידה אלא ריבה לה הכתוב גם יד האב דידה כדקיימא קיימא ור' יהודה סבר דחכנא אוקמה לנערה ברשות האב דבפקום אביה ולא כלום הוא וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: וכל שאינה יכולה לשמור גיטה אינה יכולה להתגרש פי' לאו אריש קיימא דיש לה אב אלא מילתא באנפה נפשה היא שאע"פ שאין לה אב אם אינה יודעת לשמור גיטה אינה יכולה להתגרש דאע"ג דלא בעי' דעת אשה בגט יד מיהא בעי' ואם אינה יודעת לשמור את גיטה לא חשיבה ידה יד אבל משעה שהיא יודעת לשמור את גיטה שהחא ידה חשובה יד היא מתגרשת בקבלתה אם אין לה אב ואע"פ שקבל אביה קדושיה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com